

นักส่งเสริมการเกษตรประจำจังหวัดดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๘

๑. ชื่อ นายโพยม ศรีวิชัย อายุ ๕๐ ปี
๒. วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี (วิทยาศาสตร์บัณฑิต พี่ชไร่นา)
จากสถาบัน วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
คณะเกษตรบางพระ จังหวัดชลบุรี
๓. เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒
ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเกษตร ๒
สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
ระยะเวลาปฏิบัติราชการนับถึงปัจจุบัน ๓๓ ปี
๔. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ อัตราเงินเดือน ๔๓,๖๐๐ บาท
๕. ที่อยู่ติดต่อสะดวกที่สุด ๑๔๐/๒๒๐ หมู่ที่ ๑๔ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
๖. โทรศัพท์ที่ทำงาน ๐๔ ๓๓๖ ๓๘๒ โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๙๔๑๗ ๙๗๖๔

การประพฤติปฏิบัติตน

๑. การครองงาน

มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้ความรู้ความสามารถ ที่ได้จากตำราจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมงานที่ผ่านมา และจากประสบการณ์การลงมือปฏิบัติเอง ทำให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการปรับปรุงพัฒนางานด้วยความพากเพียร สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนร่วมงาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมและเกษตรเป็นหลัก จนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ตัวอย่างเช่น ได้ออกแบบและประดิษฐ์เครื่องผสมปุ๋ยแบบมือหมุนที่มีราคาถูกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้เผยแพร่แก่ผู้สนใจและเกษตรกรในการนำไปใช้ประโยชน์ หรือการนำวิชาการ การผลิตมะม่วงนอกฤดู และเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานในพื้นที่ โดยทั้งนี้ได้ยึดมั่นคติในการทำงานว่า “ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน”

๒. การครองคน

๒.๑ เป็นนักประสานสัมพันธ์ที่ดี

ด้วยที่เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น จึงเป็นคนที่มีความสามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ส่วนราชการอื่นๆ เพื่อการบูรณาการการทำงาน เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตที่ ๕ จังหวัดขอนแก่น กรมวิชาการเกษตร องค์กรเอกชน รวมทั้งบริษัทผู้รับซื้อผลผลิตมะม่วง ทำให้การดำเนิน

โครงการนำร่อง เช่น โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดสำหรับนาข้าวจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๖ งานส่งเสริมการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก สำเร็จลุล่วงด้วยดี

๒.๒ เป็นนักบริการ

ด้วยเหตุผลที่เป็นคนใฝ่รู้ ศึกษาเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตด้วยการปฏิบัติจริง จึงมีความรู้และประสบการณ์การผลิต ทั้งด้านพืชสวน พืชไร่ ไร่นาสวนผสม และการจัดการดินและปุ๋ย โดยเป็นผู้ให้บริการคำแนะนำและตอบปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ผู้มาติดต่อขอรับคำปรึกษาที่สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น หรือสอบถามทางโทรศัพท์

๒.๓ เป็นผู้มีคุณธรรม

โดยยึดมั่นในคุณธรรมตามคำสอนของพุทธศาสนา ละเว้นการปฏิบัติชั่ว และไม่ลุ่มหลงอบายมุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น

๒.๔ เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

ด้วยที่เป็นคนมีอัธยาศัยอันดี จึงได้ร่วมงานกิจกรรมสังสรรค์ เพื่อสร้างความสามัคคีในหน่วยงานตนเองและหน่วยงานภายนอกทุกครั้งที่มีโอกาส

๓. การครองตน

๓.๑ การพึ่งตนเอง

นายโพยม ศรีวิชัย และครอบครัว พักอาศัยที่บ้านของตนเอง เลขที่ ๑๔๐/๒๒๐ หมู่ ๑๔ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นบ้านที่ผ่อนชำระด้วยรายได้จากเงินเดือนของตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นบ้านที่อยู่ใกล้สถานศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ บ้านจึงเป็นที่พักชั่วคราวของเครือญาติที่เดินทางมาโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และเป็นที่อาศัยของบุตรหลานที่มาศึกษาเล่าเรียนในจังหวัดขอนแก่น

๓.๒ ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ

มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ หมั่นเพียรศึกษาหาความรู้ให้มีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ โดยได้ศึกษาเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรใหม่ๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติเอง ใช้เวลาวันหยุดราชการในการศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ทำสวนของตนเอง เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นคำแนะนำแก่เกษตรกร และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ในการดำเนินงานตามภารกิจส่งเสริมการเกษตร จึงเป็นคนที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา และได้รับมอบหมายงานที่สำคัญ เป็นผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการผลิตด้านพืชสวนทั้งหมด งานจัดการดินและปุ๋ย ที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานปฐพีวิทยา และงานนโยบายที่สำคัญ เช่น โครงการชดเชยรายได้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง โครงการสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพเสริม และโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

๓.๓ รักษาวินัยเคารพกฎหมาย

เป็นผู้รักษากฎหมายและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอย่างดี ไม่เคยต้องโทษทางกฎหมาย หรือต้องคดี หรือโทษทางวินัยข้าราชการ ปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ เข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ

๓.๔ ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้รู้จักการประมาณตน ใช้ชีวิตแบบมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและครอบครัวในการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง มีความอดทน อดออม ปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน ทำให้มีความสุขตามอัตภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน

แนวคิดในการทำงาน

ได้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้เป็นกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน

การเข้าใจ คือ ความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทุกมิติของชุมชน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ต้นเหตุของปัญหา

การเข้าถึง เป็นการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสร้างความเข้าใจและความมั่นใจกับชุมชน ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากที่สุด

การพัฒนา หมายถึง พัฒนาศักยภาพชุมชน การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติของชุมชน รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่ในชุมชน และติดตามสนับสนุนประเมินผล

ผลการปฏิบัติงานดีเด่นที่นำเสนอ

๑. ชื่อผลงาน ผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดสำหรับนาข้าว จังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๖

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ

เทคโนโลยี “ปุ๋ยสั่งตัด” เป็นผลงานจากการวิจัยของ ศ.ดร.ทัศนีย์ อัดตะนันท์ และคณะ ซึ่งได้รับรางวัลนักเทคโนโลยีดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๒ รางวัลงานวิจัยดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๔ และรางวัลวิทยาศาสตร์สู่ความเป็นเลิศ วุฒิสภา ประจำปี ๒๕๕๕ ซึ่งการใช้เทคโนโลยี “ปุ๋ยสั่งตัด” นั้น มี ๓ ขั้นตอนคือ ๑) ตรวจสอบข้อมูลชุดดิน ๒) ตรวจสอบปริมาณ เอ็น-พี-เค ในดินด้วยเครื่องมือภาคสนาม และ ๓) การใช้คำแนะนำปุ๋ยที่นักวิจัยได้พัฒนาไว้แล้ว เทคโนโลยี “ปุ๋ยสั่งตัด” จึงเป็นวิธีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้พอดีกับความต้องการปุ๋ยของพืชในแต่ละแปลง ไม่ให้มากหรือน้อยเกินไป ที่ทำให้ต้นข้าวอ่อนแอ เกิดปัญหาโรคแมลงศัตรูข้าวระบาด ต้นข้าวให้ผลผลิตต่ำ และยังเป็นการป้องกันปัญหาปุ๋ยปลอม ปุ๋ยต่ำกว่าค่ามาตรฐาน และการสูญเสียธาตุ N ที่เกิดจากการใช้ปุ๋ยยูเรียมากเกินไป ต่อมาในปี ๒๕๕๕ นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ประสานเทศบาลตำบลยางตลาด และเทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ อำเภอยางตลาด จัดทำโครงการนำร่องส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดในนาข้าว โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิพระดาบสและศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ อัดตะนันท์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ที่ปฏิบัติตามคำแนะนำ (๑ ราย) มีกำไรเพิ่มขึ้น ๒,๘๐๐ บาทต่อไร่ เมื่อเทียบกับการใช้ปุ๋ยเคมีแบบเดิม

ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) จึงได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดสำหรับนาข้าวจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในพื้นที่เขตชลประทาน อำเภอซำสูง (เขตส่งเสริมการเกษตรโซนนิ่ง) มีการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยมอบหมายให้นายโพยม ศรีวิชัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ทำหน้าที่ประสานงาน ขอคำแนะนำและการสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ จากหน่วยงานภาคี ได้แก่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ดร.รุ่งโรจน์ พิทักษ์ด้านธรรม) มูลนิธิพลังเวศ และชุมชน (ดร.ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (รศ.ดร.วิทยา ตรีโลเกศ) สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น สำนักพัฒนาที่ดินเขตที่ ๕ จังหวัดขอนแก่น และอปท.ที่เกี่ยวข้อง เป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงานในรูปแบบโครงการนำร่อง

ประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานโครงการปุ๋ยสั่งตัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เชิญหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุม

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ

- ๑.๒.๑ เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรให้เป็นผู้นำด้านการจัดการดินและปุ๋ย
- ๑.๒.๒ ยกระดับความรู้เรื่องดินและปุ๋ย ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยี “ปุ๋ยสั่งตัด” ผ่านการทำแปลงทดลอง และการจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ระบบ MRCF เพื่อการขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

๑.๓ เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ

เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตชลประทาน บ้านโนน ตำบลบ้านโนน และบ้านคู ตำบลคูคำ อำเภอน้ำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยกำหนดเกษตรกรบ้านละ ๒๕ ราย รวม ๕๐ ราย จัดทำแปลงข้าวใช้ปุ๋ยสั่งตัดคนละประมาณ ๑ ไร่

๑.๔ งบประมาณ

ดำเนินการภายใต้งบประมาณโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มข้าวหอมมะลิของกลุ่มจังหวัด จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

เป็นการดำเนินโครงการ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ระบบ MRCF ขับเคลื่อนงาน ดังนี้

- ๑.๕.๑ ศึกษาข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา (M)
- ๑.๕.๒ ประชุมหารือการดำเนินโครงการ และแต่งตั้งคณะทำงาน (R C)
- ๑.๕.๓ คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (M C)
- ๑.๕.๔ ประชุมชี้แจงโครงการแก่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายและคัดเลือกเกษตรกร (C)
- ๑.๕.๕ จัดทำแปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดและใช้ปุ๋ยแบบเดิมทุกราย(ปุ๋ยสั่งตัด ๑ ไร่ ปุ๋ยแบบเดิม ๑ ไร่) โดยวัดขนาดและพิกัดแปลง พร้อมเก็บตัวอย่างดินจากแปลงที่จะใช้ปุ๋ยสั่งตัดและตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างดิน หาปริมาณธาตุอาหาร เอ็น-พี-เค (M R C F)
- ๑.๕.๖ อบรมเกษตรกรการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด และจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จุดละ ๓ ครั้ง (C)
- ๑.๕.๗ จัดซื้อแม่ปุ๋ยสนับสนุนเกษตรกรในแปลงที่ใช้ปุ๋ยสั่งตัด
- ๑.๕.๘ เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตและวัดผลผลิตข้าวแปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดและแปลงเปรียบเทียบ (MRCF)

๑.๕.๙ จัดงานวันเก็บเกี่ยวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การใช้ปุ๋ยสั่งตัดและประชาสัมพันธ์โครงการฯ (MCF)

๑.๕.๑๐ ติดตาม ประเมินผล และจัดทำเอกสารสรุปการดำเนินการ (M)

๑.๖ ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ)

๑.๖.๑ เชิงปริมาณ

จากการดำเนินโครงการฯ จำนวน ๒ จุด พบว่าแปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดของเกษตรกรบ้านโนน มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ๒,๖๙๐ บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี ๓๖๘ บาท/ไร่ แปลงเปรียบเทียบมีต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี ๕๘๘ บาท/ไร่ ทำให้ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีลดลง ๒๐๖ บาทต่อไร่ แปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดได้ผลผลิตเฉลี่ย ๗๐๔ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้น ๙๖ กิโลกรัมต่อไร่ มีกำไรเฉลี่ย ๘,๗๑๘ บาทต่อไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้น ๑,๗๕๙ บาทต่อไร่ เมื่อเทียบกับแปลงใช้ปุ๋ยแบบเดิม ส่วนแปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดของเกษตรกรบ้านคู มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ๒,๕๑๘ บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี ๒๖๐ บาท/ไร่ แปลงเปรียบเทียบมีต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี ๔๘๘ บาท/ไร่ ทำให้ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีลดลง ๒๐๕ บาทต่อไร่ แปลงใช้ปุ๋ยสั่งตัดได้ผลผลิตเฉลี่ย ๖๑๗ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้น ๕๓ กิโลกรัมต่อไร่ มีกำไรเฉลี่ย ๗,๔๗๖ บาทต่อไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้น ๑,๑๖๓ บาทต่อไร่ เมื่อเทียบกับแปลงใช้ปุ๋ยแบบเดิม

๑.๖.๒ เชิงคุณภาพ

เกษตรกรบ้านโนน สามารถลดต้นทุนการผลิตค่าปุ๋ยเคมีได้ เฉลี่ยร้อยละ ๓๗ มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๑๕.๘ ทำให้เกษตรกรมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๒๕.๓ เมื่อเทียบกับแปลงใช้ปุ๋ยแบบเดิม ส่วนเกษตรกรบ้านคู สามารถลดต้นทุนการผลิตค่าปุ๋ยเคมีได้ เฉลี่ยร้อยละ ๖๑ มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๐ ทำให้เกษตรกรมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๑๖.๕ เมื่อเทียบกับแปลงใช้ปุ๋ยแบบเดิม

๑.๗ การนำไปใช้ประโยชน์

๑.๗.๑ ได้รูปแบบและวิธีการทำงานแบบบูรณาการ ในการสร้างกลุ่มเรียนรู้เทคโนโลยีปุย สังกัด เพื่อเป็นแนวทางแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการขยายผลจุดดำเนินการในปีต่อไป

๑.๗.๒ เป็นจุดดูงานของเกษตรกรและผู้สนใจเทคโนโลยีปุยสังัดสำหรับนาข้าว

๑.๗.๓ มีเอกสารรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีปุยสังัดสำหรับนาข้าวของกรมส่งเสริมการเกษตร และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการ วิจัยและพัฒนาด้านการจัดการดินและปุย

๑.๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑.๘.๑ ปัญหาอุปสรรค

๑) ไม่สามารถคัดเลือกเกษตรกรที่มีลักษณะเฉพาะ เข้าร่วมโครงการได้ แต่เป็นเกษตรกร ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มข้าวหอมมะลิ ที่มีการคัดเลือกไว้แล้ว

๒) การเปรียบเทียบผลตอบแทนการใช้ปุยสังัดกับการใช้ปุยแบบเดิม โดยเกษตรกรจัดทำ แปลง นั้น เนื่องจากสภาพแปลงนาที่แตกต่างกัน และเกษตรกรส่วนหนึ่งไม่ทำแปลงเปรียบเทียบ จึงได้แปลงที่ สามารถเก็บข้อมูลเปรียบเทียบได้ จำนวน ๒๖ แปลง จากเป้าหมาย ๕๐ แปลง

๑.๘.๒ ข้อเสนอแนะ

๑) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุยสังัด ควรเริ่มต้นจากการสร้างแปลงต้นแบบในจุดที่มี ศักยภาพ เช่น แปลงข้าวของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มส่งเสริมอาชีพ หรือผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน หรือผู้สนใจ ซึ่งเกษตรกรที่จัดทำแปลงต้นแบบการใช้ปุยสังัด ต้องเป็นคนหัวไวใจสู้เท่านั้น

๒) ควรมีการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีปุยสังัดแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรและเกษตรกร ภายใต้งบประมาณโครงการต่างๆ แล้วคัดเลือกแปลงต้นแบบ ตามข้อ ๑ หรือหากเป็น พื้นที่ที่มีศักยภาพ ก็สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มต้นแบบส่งเสริมการใช้ปุยสังัด

๑.๙ การขยายผลการดำเนินการ

จากที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุยสังัดสำหรับนาข้าว จังหวัด ขอนแก่น ปี ๒๕๕๖ ทั้ง ๒ จุดสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่เฉลี่ย ๒๐๕ - ๒๐๖ บาท/ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย เพิ่มขึ้น ๕๓ - ๙๖ กก./ไร่ มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ๑,๑๖๓ - ๑,๗๕๙ บาท/ไร่ จังหวัดขอนแก่นจึงได้เตรียมการและมีการขยายผลการดำเนินโครงการฯ ดังนี้

๑.๙.๑ การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีปุยสังัดแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่

๑) จัดอบรมอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าวและปุยสังัด ในนาข้าว วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒) การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้สนใจ ในพื้นที่ ต.ศิลา ต.สำราญ ต.บ้านทุ่ม ต.บ้านค้อ อ.เมืองขอนแก่น และ ต.กุดน้ำใส อ.น้ำพอง

๓) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ (DW) วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมราชวดี อ.เมือง จ.ขอนแก่น

๑.๙.๒ ได้ดำเนินงานส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด โดยได้รับการอนุมัติโครงการ ดังนี้

๑) โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยสั่งตัดสำหรับนาข้าวจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๗ ดำเนินการในพื้นที่ทุกอำเภอๆ ละ ๑ จุด งบประมาณกลุ่มจังหวัด จำนวน ๔๙๙,๐๐๐ บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมที่มหาวิทยาลัย (เจ้าหน้าที่และแกนนำเกษตรกร) จัดทำแผนที่จุดดิน และซื้อเครื่องมือตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างดิน

๒) โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ปี ๒๕๕๗ งบประมาณกลุ่มจังหวัด ๑๐,๓๒๐,๐๐๐ บาท ดำเนินการในพื้นที่ทุกอำเภอ ๒๖ อำเภอ จำนวน ๑๓๒ จุด เกษตรกร ๓๓,๙๖๐ ราย เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อแม่ปุ๋ยเอ็น (๔๖-๐-๐) แม่ปุ๋ยพี (๑๘-๔๖-๐) และแม่ปุ๋ยเค (๐-๐-๖๐) สนับสนุนเกษตรกร ภายใต้วงเงินข้าวชุมชน

๓) โครงการส่งเสริมการใส่ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๗ งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๑๘,๐๐๐ บาท ดำเนินการในศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ดำเนินการที่อำเภอแวงใหญ่ และอำเภอซำสูง

๔) โครงการส่งเสริมการใส่ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๘ งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๑,๒๑๐,๔๒๕ บาท ดำเนินการในศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ในพื้นที่ทุกอำเภอ ๒๖ อำเภอๆละ ๑ ศูนย์

๕) โครงการสร้างรายได้และพัฒนาการเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการภายใต้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด จำนวน ๗ ศบกต. ในพื้นที่ ๕ อำเภอ โดยมีการประชุมชี้แจงเกษตรกร จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ตรวจตัวอย่างดิน เก็บตัวอย่างดิน ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างดิน จัดซื้อแม่ปุ๋ย ผสมแม่ปุ๋ย งบประมาณรวม ๖,๗๖๖,๔๕๐ บาท ดังนี้

(๑) ศบกต. ห้วยโจด อำเภอกระนวน โครงการปุ๋ยสั่งตัด งบประมาณ ๙๙๙,๘๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๙๐๐ ครัวเรือน

(๒) ศบกต.ดงเมืองแอม อำเภอเขาสวนกวาง โครงการตรวจวิเคราะห์ดิน งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๑,๘๓๐ ครัวเรือน

(๓) ศบกต. กุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง โครงการตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวนาปี งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๗๒๒ ครัวเรือน

(๔) ศบกต. หินตั้ง อำเภอบ้านไผ่ โครงการปุ๋ยสั่งตัด งบประมาณ ๗๖๖,๖๕๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๗๐๐ ครัวเรือน

(๕) ศบกต.สำโรง อำเภอหนองสองห้อง โครงการตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๘๕๕ ครัวเรือน

(๖) ศบกต.วังหิน อำเภอหนองสองห้อง โครงการตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๘๒๐ ครัวเรือน

(๗) ศบกต.ดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง โครงการตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ๘๐๕ ครัวเรือน

๑.๙.๓ การจัดตั้งคลินิกปุ๋ยสั่งตัด

โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม หรือพัฒนากลุ่มที่มีอยู่แล้ว เพื่อการจัดซื้อแม่ปุ๋ยจากโรงงาน ในราคาขายส่ง แล้วจำหน่ายให้สมาชิก โดยมีการเก็บตัวอย่างดินและตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหาร ตามวิธีการและขั้นตอน การใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด ซึ่งมีกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการปี ๒๕๕๗ ดังนี้

ปริมาณการจัดซื้อแม่ปุ๋ยของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนและศูนย์ข้าวชุมชน ปี ๒๕๕๗

ที่	ชื่อศูนย์	แม่ปุ๋ย ๔๖-๐-๐ (กก.)	แม่ปุ๋ย ๑๘-๔๖-๐ (กก.)	แม่ปุ๋ย ๐-๐-๖๐ (กก.)	รวมแม่ปุ๋ย (กก.)
๑	ศตปช. บ้านบะแค อ.แวงใหญ่	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑๐๐	๒,๑๐๐
๒	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านถลุงเหล็ก อ.แวงใหญ่	๑,๓๐๐	๒,๒๕๐	๓,๔๐๐	๖,๙๕๐
๓	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านดอนโจด อ.แวงใหญ่	๔๐๐	๗๕๐	๑,๐๐๐	๒,๑๕๐
๔	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านแวงพัฒนา อ.แวงใหญ่	๔๕๐	๑,๒๕๐	๑,๒๕๐	๒,๙๕๐
รวมเป็นเงิน ๒๔๖,๒๒๕ บาท		๓,๑๕๐	๕,๒๕๐	๕,๗๕๐	๑๔,๑๕๐

๒. ชื่อผลงาน ผลการส่งเสริมการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘

๒.๑ ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยเป็นผู้นำการผลิตและส่งออกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญและมีชื่อเสียงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ อนุมัติหลักการยุทธศาสตร์ผลไม้ไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ โดยมีพันธกิจที่ต้องดำเนินการคือ (๑) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพ และขยายการผลิตนอกฤดู (๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยพัฒนาและส่งเสริมการแปรรูป (๓) ขยายตลาดภายในประเทศโดยพัฒนาตลาดกลาง สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า เชื่อมโยงการตลาด และส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย (๔) ขยายตลาดส่งออกโดยให้ความสำคัญทั้งตลาดหลักเดิมและตลาดใหม่ และเร่งเจรจาแก้ไขปัญหา อันเนื่องมาจากกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคการส่งออก (๕) จัดทำระบบฐานข้อมูลไม้ผล และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ที่ ๒ กำหนดให้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งจากการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทยเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า สินค้ามะม่วงของไทยเป็นสินค้าประเภท New Wave ตลาดมีความต้องการสูง มีการผลิตและการส่งออกได้มาตรฐาน GAP และ GMP

จากรายงานการศึกษาเรื่องเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงนอกฤดูโดย การใช้สารแพคโคลบิวทราโซล ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๔๔ โดย นายโพยม ศรีวิชัย พบว่า มะม่วงเป็นไม้ผลที่ปลูกง่ายทนแล้งสามารถเจริญได้ดีในทุกสภาพพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจังหวัดขอนแก่น ได้ส่งเสริมการปลูกมะม่วงในช่วงปี ๒๕๒๘ - ๒๕๔๐ ภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผลทดแทนมันสำปะหลัง โครงการไม้ผลพันธุ์ดีเพื่อกระจายรายได้ โครงการ คปร. ทำให้พื้นที่ปลูกมะม่วงเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๔๘,๐๐๐ ไร่ ผลผลิตออกสู่ตลาดในฤดูกาลมาก ราคาตกต่ำ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงจำนวนหนึ่ง ได้พัฒนาการผลิตมะม่วงนอกฤดูโดยการใช้สารแพคโคลบิวทราโซล และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการผลิตมะม่วงให้ได้คุณภาพ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกันเป็นกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมะม่วง ในพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี

ปี ๒๕๔๐ และในพื้นที่อำเภอบ้านแฮด ปี ๒๕๔๒ โดยจัดซื้อปัจจัยการผลิตเป็นกองทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้จังหวัดขอนแก่น ยังได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ เป็อยน้อย พล รวมกลุ่มเป็นกลุ่มเรียนรู้การผลิตมะม่วงคุณภาพนอกฤดู ซึ่งจากรายงานการศึกษาเรื่อง การผลิตมะม่วงของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมะม่วงจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๔๘ ของนายโพยม ศรีวิชัย และการติดตามนิเทศงานส่งเสริมการผลิตมะม่วงในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพอากาศของจังหวัดขอนแก่น ที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ความชื้นในอากาศไม่สูง เป็นผลดีต่อการควบคุมโรคผลเน่าของมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ มะม่วงน้ำดอกไม้จึงเป็นไม้ผลที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นสินค้าเพื่อการส่งออก ซึ่งจากข้อมูลสถานะการผลิตพืช (รต.) ปี ๒๕๕๕ จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ปลูกมะม่วงจำนวน ๗,๕๗๐ ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ๖,๔๖๐ ไร่ อำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุด ได้แก่ บ้านไผ่ ๙๔๕ ไร่ เมือง ๙๐๕ ไร่ บ้านแฮด ๖๖๗ ไร่ พล ๕๕๓ ไร่ เมื่อแยกเป็นรายพันธุ์ พบว่าอำเภอบ้านแฮดมีพื้นที่ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองมากที่สุด ๔๑๐ ไร่ จังหวัดขอนแก่น จึงได้กำหนดแนวทางพัฒนาการผลิตมะม่วง ดังนี้

๑. พัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดฯ ให้เป็นกลุ่มนำร่องการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองนอกฤดูเพื่อการส่งออก ด้วยการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็ง จัดกิจกรรมสนับสนุนด้านการตลาด และจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการเรียนรู้เทคนิคการผลิต เป็นการสร้างพื้นที่สีแดงสำหรับใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ของกลุ่มมะม่วงอื่นๆ หรือเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงรายอื่นๆ ต่อไป

๒. พัฒนากลุ่มมะม่วงอื่น ๆ และเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบ้านไผ่ เมืองขอนแก่น มัญจาคีรี พล หนองสองห้อง และอำเภออื่นๆ ที่มีพื้นที่ปลูกมะม่วงให้มีความรู้และทักษะการผลิตมะม่วงนอกฤดูและมีคุณภาพ ทั้งมะม่วงรับประทานผลสุก(น้ำดอกไม้) และมะม่วงรับประทานผลดิบ (เขียวเสวย) เพื่อเป็นแหล่งผลิตมะม่วงส่งออกสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (ตลาดล่าง) เช่น ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นการพัฒนาพื้นที่ปลูกมะม่วงจุดไข่ขาว และเป็นการเตรียมการขยายพื้นที่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเพื่อการส่งออก จากจุดไข่แดงสู่จุดไข่ขาว ในโอกาสต่อไป

๓. เครือข่ายมะม่วงระดับจังหวัด โดยจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายมะม่วงจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีนายบุญส่วน แก้วไพฑรย์ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงอำเภอบ้านแฮดฯ ทำหน้าที่เป็นประธานเครือข่ายมะม่วงจังหวัดขอนแก่น เพื่อดำเนินการประสานงานข้อมูลด้านการตลาด และสนับสนุนการเรียนรู้เทคนิคการผลิตมะม่วง มีการประชุมผู้แทนกลุ่มมะม่วง

เพื่อให้การขับเคลื่อนแนวทางพัฒนาการผลิตมะม่วง ดังกล่าว เป็นรูปธรรม จังหวัดขอนแก่นจึงได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก โดยดำเนินการในพื้นที่อำเภอบ้านแฮด เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดฯ ให้เป็นกลุ่มนำร่องในการส่งออก ซึ่งปัจจุบันสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดฯ มีพื้นที่ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง รวม ๖๖๙ ไร่ และเมื่อรวมกับพื้นที่ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกรรายอื่นๆ ในอำเภอบ้านแฮด จำนวน ๒๕๐ ไร่ อำเภอบ้านแฮด มีพื้นที่ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง รวม ๙๑๙ ไร่

๒.๒ วัตถุประสงค์

๒.๒.๑ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตมะม่วงให้เป็นกลุ่มนำร่องการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก (Smart Group)

๒.๒.๒ เพื่อถ่ายทอดความรู้การผลิตมะม่วงนอกฤดูแก่เกษตรกร ให้สามารถผลิตมะม่วงที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด (Smart Product)

๒.๒.๓ เพื่อสร้างรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกร (Smart Farmer)

๒.๒.๔ เป็นการสนองนโยบายการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ระบบ MRCF

๒.๓ ขั้นตอนการดำเนินการ

เป็นการดำเนินงานตามภารกิจส่งเสริมการเกษตรที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ระบบ MRCF โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๒.๓.๑ การคัดเลือกพื้นที่ โดยศึกษาข้อมูลจากแผนที่จุดดินของกรมพัฒนาที่ดินและงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าพื้นที่อำเภอบ้านแฮดเป็นดินกลุ่มชุดดินที่ ๔๑ ชุดดินบ้านไผ่ เป็นดินทรายปนร่วน หน้าดินลึก อินทรีย์วัตถุต่ำ มีความเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ อ้อยโรงงานและมันสำปะหลัง แต่จากการศึกษาการผลิตมะม่วงในจังหวัดขอนแก่น โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น พบว่ามะม่วงรับประทานผลสุกพันธุ์น้ำดอกไม้ และโชคอนันต์ ที่ปลูกในดินกลุ่มที่ ๔๐/๔๑ เมื่อสุกจะมีผลสีเหลืองเข้มหรือเหลืองส้ม และหากมีการจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสมจะทำให้ผลผลิตมะม่วงมีคุณภาพ ผิวสีของผลสวยและรสชาติหวานเป็นที่ต้องการของตลาด และในพื้นที่อำเภอบ้านแฮด มีแปลงต้นแบบการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองนอกฤดูเพื่อการส่งออก (M)

๒.๓.๒ ประชุมวางแผน โดยประชุมหารือและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้แก่ เกษตรอำเภอ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการผลิตไม้ผลระดับอำเภอ และที่สำคัญคือ คณะกรรมการกลุ่มมะม่วง (C)

๒.๓.๓ การคัดเลือกเกษตรกร โดยประชุมชี้แจงแก่เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบ้านแฮดและคัดเลือกจากเกษตรกรที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ มีความพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาวิธีการผลิตมะม่วง โดยต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ยอมรับและปฏิบัติตามกติกากลุ่ม (MC)

๒.๓.๔ ขับเคลื่อนและประสานการดำเนินงานเพื่อดำเนินการ (๑) ถ่ายทอดความรู้ (๒) พัฒนากลุ่ม (๓) สนับสนุนการตลาด โดยดำเนินการภายใต้งบประมาณโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร และภารกิจส่งเสริมการเกษตร โดยมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (M R C F) งบประมาณดำเนินการดังนี้

- ๑) โครงการครัวไทยสู่ครัวโลก (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๖ งบประมาณ ๑๗,๑๐๐ บาท
- ๒) โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๗ งบประมาณ ๕๔,๘๐๐ บาท
- ๓) โครงการเตรียมความพร้อมผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๗ งบประมาณ ๑๔,๐๐๐ บาท
- ๔) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๗ งบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท
- ๕) โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๘ งบประมาณ ๕๒,๐๐๐ บาท

- ๖) โครงการเตรียมความพร้อมผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘
งบประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาท
- ๗) โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช (มะม่วง) ปี ๒๕๕๘
งบประมาณ ๒๐,๕๐๐ บาท
- ๘) โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ (สินค้าไม้ผล) ปี ๒๕๕๘ งบประมาณ
๒๕,๒๕๐ บาท
- ๙) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๘
งบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท

๒.๔ วิธีการดำเนินการ

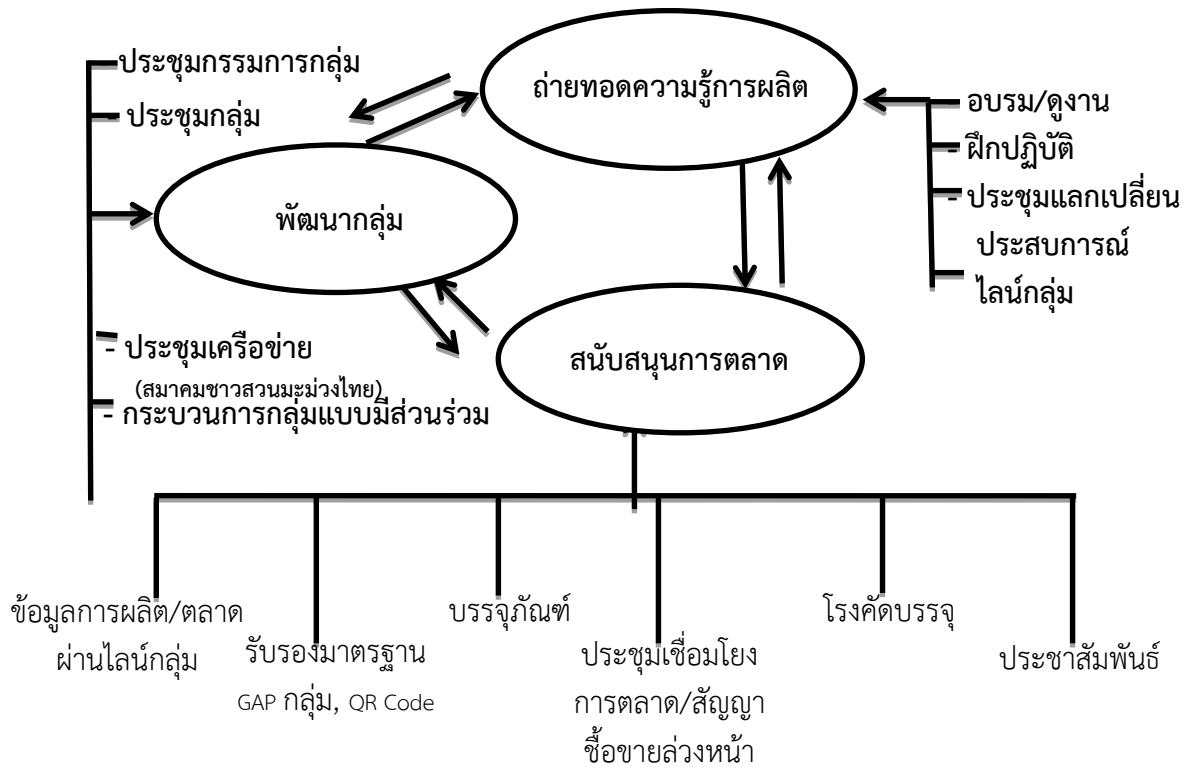
จากรายการศึกษารื่องการผลิตมะม่วงของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมะม่วงจังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๘ โดย นายโพยม ศรีวิชัย ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนามะม่วง โดยการสร้างกลุ่มเรียนรู้การผลิตและการตลาดมะม่วง จึงได้นำมาเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก โดยเกษตรกรอำเภอและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานไม้ผลของอำเภอบ้านแฮด ได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเพื่อดำเนินการ ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) สร้างกลุ่มหรือพัฒนากลุ่ม (๒) การถ่ายทอดความรู้การผลิต (๓) การสนับสนุนด้านการตลาด ซึ่งการดำเนินการทั้ง ๓ ประเด็นหลักต้องทำไปพร้อม ๆ กัน เพราะทุกประเด็นจะเชื่อมโยงเกี่ยวข้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีการจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองนอกฤดูเพื่อการส่งออก ซึ่งได้ใช้เป็นทีศึกษาดูงานของสมาชิกกลุ่มและเกษตรกรผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้ยังพัฒนาแปลงต้นแบบเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ไม้ผล) โดยมีการบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามหลักการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ระบบ MRCF โดยดำเนินการ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การส่งเสริมกลุ่ม/พัฒนากลุ่ม เพื่อให้เป็นกลุ่มที่มีองค์ประกอบของกลุ่มที่สมบูรณ์ ที่ประกอบด้วย (๑) ผู้นำและกรรมการกลุ่ม (๒) สมาชิกกลุ่ม (๓) กิจกรรมกลุ่ม (๔) ทุน/หุ้นกลุ่ม (๕) กฎกติกา (๖) ความสามัคคีภายในกลุ่ม โดยดำเนินการประชุมสมาชิกกลุ่ม อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ประชุมกรรมการกลุ่ม จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่น กิจกรรมสังสรรค์วันปีใหม่ กิจกรรมวันสงกรานต์ ร่วมประชุมกับเครือข่ายมะม่วงระดับประเทศ โดยมีตัวแทนกลุ่ม(นายบุญสวน แก้วไพฑูรย์) ทำหน้าที่ประสานงานกับสมาคมชาวสวนมะม่วงไทย

ประเด็นที่ ๒ จัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้เทคนิคการผลิต โดยการจัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จัดอบรม/ดูงาน ฝึกปฏิบัติจริงในแปลง และตอบปัญหาข้อสงสัยของสมาชิกกลุ่มผ่านช่องทางไลน์กลุ่ม ประเด็นที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ เช่น การขยายพันธุ์ด้วยการเปลี่ยนยอดมะม่วงให้เป็นพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง การปฏิบัติดูแลรักษาแปลงมะม่วง เทคนิควิธีการบังคับมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองออกนอกฤดูด้วยสารแพคโคลบิวทราโซล การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตัดบรรจุมะม่วง การใช้สารเคมีควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช การจัดการดินและปุ๋ย โดยดำเนินการภายใต้มาตรฐานการผลิต GAP และมาตรฐานการผลิตของประเทศผู้ซื้อ

ประเด็นที่ ๓ การสนับสนุนด้านการตลาด เพื่อเป็นการสนับสนุนให้กลุ่มมีช่องทางการตลาดมากขึ้น ขายสินค้าได้ราคาสูงตามคุณภาพและช่วงเวลาการจำหน่าย กลุ่มจึงได้รวบรวมข้อมูลการผลิตมะม่วงของสมาชิกทุกราย เป็นรุ่น ๆ ตามจำนวนถุงที่ห่อผล ซึ่งเป็นข้อมูลในการวางแผนการซื้อขาย โดยมีการรับรองมาตรฐานการผลิตแบบ GAP กลุ่ม และ QR Code ที่มีภาพของเกษตรกรเจ้าของแปลง มีการประชาสัมพันธ์สินค้ามะม่วงผ่านสื่อ รวมทั้งมีการประสานการซื้อขายโดยใช้ไลน์กลุ่ม มีการลงนามสัญญาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้ากับบริษัทผู้ส่งออก

ผังการส่งเสริมการผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดเพื่อการส่งออกตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๔ บ้านสว่างพัฒนา ต.หนองแซง อ.บ้านแฮด จ.ขอนแก่น

๒.๕ ผลสำเร็จของงาน

๒.๕.๑ เชิงปริมาณ

(๑) เกษตรกรสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดเพื่อการส่งออกทุกคนมีความรู้ และสามารถปฏิบัติในการขยายพันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง การปฏิบัติดูแลรักษาแปลงมะม่วง และการผลิตมะม่วงนอกฤดูที่มีคุณภาพ

(๒) มีผลผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๗๗ ตัน เป็นเงิน ๖,๑๕๖,๕๗๐ บาท ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๑๘ ตัน เป็นเงิน ๑๑,๔๗๕,๐๔๐ บาท ปี ๒๕๕๘ คาดว่าจะได้ผลผลิต ๑๕๐ ตัน เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) สัดส่วนผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองได้คุณภาพมีการส่งออก : ตกเกรดไม่ส่งออก ปี ๒๕๕๖ มีสัดส่วน ๗๑:๒๙ ปี ๒๕๕๗ มีสัดส่วน ๗๒:๒๘ ปี ๒๕๕๘ คาดว่า มีสัดส่วน ๗๓:๒๗ (พื้นที่ส่งออกมะม่วงในแหล่งอื่นโดยทั่วไป มีสัดส่วน ๕๐:๕๐)

(๔) ขายผลผลิตมะม่วงนอกฤดู (ส.ค. - ม.ค.) มีราคาที่สูงเพิ่มขึ้นทุกปี โดย ปี ๒๕๕๖ ขายส่งเกรด A ราคา ๙๐ บาทต่อ กก. ปี ๒๕๕๗ ขายส่งเกรด A ราคา ๑๐๐ บาทต่อ กก. ปี ๒๕๕๘ คาดว่าขายส่งเกรด A ราคา ๑๐๕ บาทต่อ กก.

(๕) ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP แบบกลุ่ม และ QR Code ทุกราย

(๖) เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมะม่วงส่งออกเฉลี่ย ปี ๒๕๕๖ คนละ ๒๔๖,๒๖๒ บาท ปี ๒๕๕๗ คนละ ๓๕๘,๕๙๕ บาท และปี ๒๕๕๘ คาดว่าคนละ ๔๐๕,๔๐๕ บาท และเมื่อรวมกับรายได้จากการขายผลผลิตที่ไม่ได้ส่งออก(ตกเกรด) จะมีรายได้เฉลี่ย ปี ๒๕๕๖ คนละ ๒๘๑,๙๙๐ บาท ปี ๒๕๕๗ คนละ ๓๙๙,๘๙๕ บาท ปี ๒๕๕๘ คาดว่าคนละ ๔๔๙,๑๘๘ บาท

(๗) มีจำนวนสมาชิกกลุ่มและพื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเพิ่มขึ้นทุกปี โดย ปี ๒๕๕๖ มีสมาชิก ๒๕ คน พื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ๓๑๐ ไร่ (พื้นที่ทั้งหมด ๗๓๕ ไร่) ปี ๒๕๕๗ มีสมาชิก ๓๒ คน พื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ๓๖๐ ไร่ (พื้นที่ทั้งหมด ๘๑๒ ไร่) ปี ๒๕๕๘ มีสมาชิก ๓๗ คน พื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ๔๓๖ ไร่ (พื้นที่ทั้งหมด ๙๒๖ ไร่)

(๘) มีเกษตรกรรายอื่นๆในพื้นที่อำเภอบ้านแฮด มีความสนใจการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเพื่อการส่งออก จำนวน ๔๘ คน ซึ่งได้ปลูกต้นต่อและเปลี่ยนยอดเป็นมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองแล้ว รวมพื้นที่ ๑๘๐ ไร่ และพื้นที่ปลูกมะม่วงต้นต่อยังไม่ได้เปลี่ยนยอดพันธ์ พื้นที่รวม ๒๕๐ ไร่ ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแฮดได้ติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรรายใหม่เหล่านี้ ให้มีทักษะการปฏิบัติดูแลรักษาสวน เป็นการเตรียมความพร้อมแก่เกษตรกรรายใหม่ เพื่อการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะม่วงบ้านแฮดเพื่อการส่งออกในอนาคตต่อไป

๒.๕.๒ เชิงคุณภาพ

(๑) สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปีโดย ปี ๒๕๕๖ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยคนละ ๑๕๑,๙๙๐ บาท ปี ๒๕๕๗ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยคนละ ๑๑๗,๙๐๕ บาท และปี ๒๕๕๘ คาดว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยคนละ ๔๙,๒๙๓ บาท

(๒) กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีกติกาที่สมาชิกร่วมกันกำหนดและบังคับใช้ กลุ่มสามารถวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตร่วมกัน โดยสมาชิกทุกคนขายผลผลิตผ่านกลุ่ม

(๓) มีแปลงต้นแบบการผลิตมะม่วงคุณภาพนอกฤดูเพื่อการส่งออก และมีการบริหารจัดการด้านการตลาดในรูปแบบของกลุ่ม และได้พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ไม้ผล) ปี ๒๕๕๗ และต่อยอดเป็นแปลงส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ปี ๒๕๕๘

๒.๖ การนำไปใช้ประโยชน์

มีกลุ่มนำร่องการบริหารจัดการสินค้าเกษตร(มะม่วง) เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาดูงานของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร เพื่อการขยายผลสู่เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ ต่อไป

๓. ชื่อผลงาน การสร้างกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัยในแหล่งผักเศรษฐกิจ ปี ๒๕๕๘

๓.๑ ที่มาและความสำคัญ

จากนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย (Food Safety) เพื่อเลี้ยงประชากรโลกหรือเป็นครัวของโลก โดยมีเป้าหมายให้เป็นแหล่งผลิตอาหาร ๑ ใน ๕ ของโลก ซึ่งจะต้องเร่งแก้ไขปัญหาราสารพิษตกค้างในผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะพืชผักที่ยังมีปัญหาโรคและแมลงศัตรูระบาด เกษตรกรต้องพึ่งสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดปัญหาราสารพิษตกค้างในผลผลิตเกินค่ามาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตามจากกระแสความต้องการสินค้าปลอดภัยหรือสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับนโยบายของรัฐที่สนับสนุนการผลิตพืชปลอดภัย จังหวัดขอนแก่นจึงได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพในเขตอำเภอชำสูง ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตผักปลอดภัยจำหน่ายในตลาดต่าง ๆ ทั้งตลาดในชุมชน ตลาดในเขตเทศบาลอำเภอชำสูง ตลาดในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น และตลาดในห้างสรรพสินค้าในจังหวัดขอนแก่น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีแหล่งปลูกผัก อีกแหล่งหนึ่งที่มีพื้นที่ค่อนข้างมาก รวมประมาณ ๒,๗๐๐ ไร่ ในพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นแหล่งปลูกผักเพื่อการค้าที่ยังมีปัญหาด้านการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะผักกิ้นใบ พวก กะหล่ำปลี ผักกาดขาว คะน้า ที่มีปัญหาหนอนใยฝักระบาด เกษตรกรใช้สารเคมีมากและไม่ถูกต้อง เกิดปัญหาราสารพิษตกค้างในผลผลิตผัก ตกค้างในร่างกายของเกษตรกร และเป็นปัญหากับสิ่งแวดล้อม จังหวัดขอนแก่นจึงได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัย ด้วยการสร้างกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัยในพื้นที่บ้านนาหน้าชำ ตำบลกุฉินารายณ์ อำเภอกุฉินารายณ์

๓.๒ วัตถุประสงค์

๓.๒.๑ เพื่อสร้างกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัยในแหล่งปลูกผักเศรษฐกิจ ตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ระบบ MRCF

๓.๒.๒ เพื่อลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ปลูกผักเศรษฐกิจ

๓.๒.๓ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓.๒.๔ เพื่อสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกร

๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการ

เป็นการดำเนินการตามภารกิจการส่งเสริมการเกษตรที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ระบบ MRCF โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๑) การคัดเลือกพื้นที่

โดยศึกษาข้อมูลการผลิตผักในจังหวัดขอนแก่น พบว่าอำเภอกุฉินารายณ์ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ในเขตติดต่อกับอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกผักมากที่สุดในจังหวัดขอนแก่น และเป็นพื้นที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืชผัก และด้วยบ้านนาข้าว ตำบลกุฉินารายณ์ เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ปลูกผักกินค่อนข้างมาก ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ปลูกผักกินใบและผักอื่นๆหมุนเวียนต่อเนื่อง และมีผู้นำเกษตรกรประเภทหัวไวสูง จึงเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการสร้างกลุ่มต้นแบบการผลิตการตลาดผักปลอดภัย เพื่อสร้างพื้นที่ใหม่แดงในการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆในอำเภอกุฉินารายณ์ ในโอกาสต่อไป (M)

๒) การวางแผนดำเนินงาน

ได้ประสานกับเจ้าหน้าที่กลุ่มอารักขาพืช ร่วมวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการบูรณาการงบประมาณกิจกรรมพัฒนาการผลิตผักปลอดภัยในแหล่งปลูกเศรษฐกิจจำนวน ๗๕,๐๐๐ บาท กิจกรรมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน ๑๗,๐๐๐ บาท และโครงการสร้างรายได้และพัฒนากิจกรรมเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง (สร้างอาคาร จัดซื้ออุปกรณ์ผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช และโรงผลิตปุ๋ยหมัก) งบประมาณ ๔๗๐,๑๕๖ บาท เพื่อดำเนินการสร้างกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัย ให้เกิดจุดพื้นที่ใหม่แดง นอกจากนี้ยังเตรียมความพร้อมพื้นที่ปลูกผักชุมชนอื่น ๆ ให้เป็นพื้นที่ใหม่แดง ด้วยการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตผักปลอดภัย โดยใช้ภารกิจของนักส่งเสริมการเกษตร ที่จะต้องสนองนโยบาย Food Safety และงบประมาณโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน(พืชผักสมุนไพร)กิจกรรมการอบรมแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังได้กำหนดแผนให้มีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาลตำบลกุฉินารายณ์ โรงพยาบาลชุมชนตำบลกุฉินารายณ์ กศน. อำเภอกุฉินารายณ์ พร้อมกับแจ้งแผนการการบูรณาการแก่เจ้าหน้าที่อำเภอผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ในการประสานการดำเนินงาน(R,C)

๓) การคัดเลือกเกษตรกร

โดยการประชุมชี้แจงแก่เกษตรกรผู้ปลูกผัก
บ้านนาข้าว และคัดเลือกเกษตรกรผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้
จำนวน ๓๐ คน เพื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ
โรงเรียนเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมี และการใช้สารชีวภัณฑ์
ทดแทนสารเคมี (C)

๔) การขับเคลื่อนงานและประสานดำเนินการ

ดำเนินการสร้างความตระหนักการผลิตพืชปลอดภัยด้วยการตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือด
เกษตรกร จัดเวทีชุมชนระดมแนวทางพัฒนาการผลิตผักปลอดภัย ศึกษาดูงานการผลิตการตลาดผักในพื้นที่อำเภอ
ข้าสูง จัดทำแปลงเรียนรู้การใช้สารชีวภัณฑ์และการใช้สารปรับปรุงดิน และจัดอบรมตามกระบวนการโรงเรียน
เกษตรกร พร้อมกับบูรณาการงบประมาณกับคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการจัดอบรมเชิง
ปฏิบัติการ (Q) อาสาสมัครพัฒนา Smart Farmer และจัดทำโครงการ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลภูผาม่าน ตามโครงการสร้างรายได้และพัฒนาการ
เกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘ เพื่อสร้างอาคารผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรงผลิต
ปุ๋ยหมัก นอกจากนี้ยังได้ประสานกับเทศบาลตำบลภูผาม่าน เพื่อการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ เพื่อพัฒนา
ต่อยอดในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ซึ่งการดำเนินการและประสานงาน ดังกล่าวนี้ มีเป้าหมายให้เกิดการ
ทำงาน ๓ ประเด็นหลัก (MRCF) ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การสร้างกลุ่ม กลุ่มเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการสู่
ความสำเร็จในการพัฒนา จึงได้สร้างกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีองค์ประกอบ (๑) ผู้นำและกรรมการกลุ่ม (๒) สมาชิกกลุ่ม
(๓) กิจกรรมกลุ่ม (๔) ทุน/หุ้นกลุ่ม (๕) กฎกติากลุ่ม (๖) ความสามัคคีภายในกลุ่ม

ประเด็นที่ ๒ การจัดการกระบวนการถ่ายทอดความรู้เทคนิคการผลิตผักปลอดภัย โดยมีการจัด
ประชุมเกษตรกรเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันจัดทำแปลงเรียนรู้และ
จัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีทักษะและนำไปสู่การ
ปฏิบัติโดยเน้นประเด็นการจัดการดินปุ๋ยและการจัดการศัตรู พืชผัก โดยมีการสร้างอาคารผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกัน
กำจัดศัตรูพืชและโรงผลิตปุ๋ยหมัก

ภาพประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเกษตรกร

ฝึกขยายเชื้อบีที
กำจัดหนอน

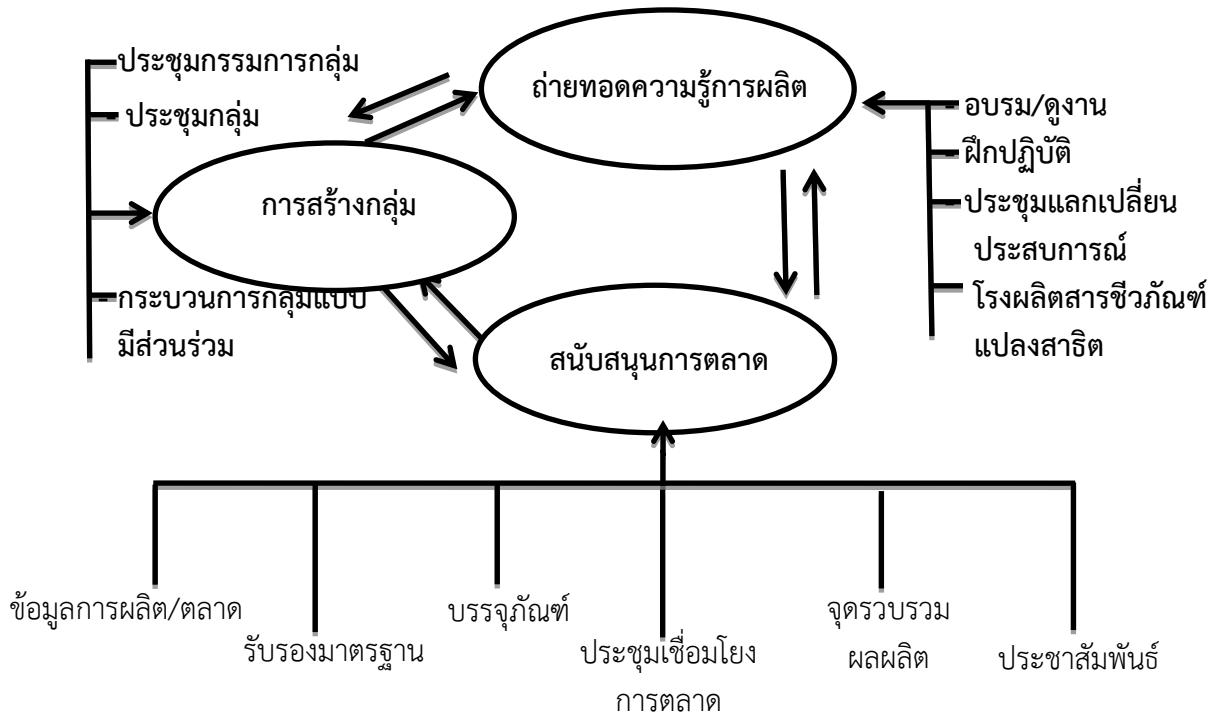

การใช้เครื่องวัด
ค่า PH ของดิน และการใช้
สารปรับปรุงดินในแปลงผัก

ประเด็นที่ ๓ การสนับสนุนด้านการตลาด จากการจัดประชุมกลุ่ม/อบรมและการเข้าร่วมสัมมนาเชื่อมโยงตลาดผักปลอดภัย สมาชิกกลุ่มได้หารือการจำหน่ายผลผลิตผัก ซึ่งที่ประชุมกลุ่ม ได้ตกลงและมอบหมายให้ผู้แทนกลุ่มทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตผักของสมาชิกกลุ่ม ส่งขายตลาดผักศรีเมืองทองในเขตเทศบาลจังหวัดขอนแก่น ตลาดเทศบาลในอำเภอภูผาม่าน และตลาดเทศบาลในอำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้เทศบาลตำบลภูผาม่านยังได้บรรจุแผนสนับสนุนด้านการตลาดแก่กลุ่ม งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๕๙

ผังการสร้างกลุ่มการผลิตและการตลาดผักปลอดภัย

การประเมินผลจากการตรวจเลือดเกษตรกร

ก่อนและหลังการดำเนินการสร้างกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัย ได้ตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือดเกษตรกรสมาชิกกลุ่มทุกราย โดยใช้ผลการตรวจเลือดเป็นแรงกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการลดการใช้สารเคมี หรือหากจำเป็นก็ใช้ให้ถูกต้อง ซึ่งผลจากการตรวจเลือดภายหลังการดำเนินการ พบว่าจำนวนเกษตรกรที่มีผลการตรวจเลือดในร่างกายไม่พบสารพิษตกค้าง มีจำนวนคนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ และจำนวนเกษตรกรที่พบสารพิษตกค้างในระดับไม่ปลอดภัย มีจำนวนลดลง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖

ผลจากการตรวจเลือดเกษตรกร

ระดับสารพิษตกค้างในเลือด	ก่อนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม		หลังเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ปลอดภัย	๘	๒๖.๗	๑๒	๔๐
มีความเสี่ยง	๒	๐๖.๗	๑๕	๕๐
ไม่ปลอดภัย	๒๐	๖๖.๖	๓	๑๐
รวม	๓๐	๑๐๐	๓๐	๑๐๐

๓.๔ ผลสำเร็จของงาน

๑. เจริญปริมาณ

๑) เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกผักบ้านน้ำซำ ทุกคน มีความรู้การผลิตผักปลอดภัยสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒) เกษตรกรมีรายได้ ปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๘๔,๕๓๓ บาทต่อครัวเรือน หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ๖,๓๖๓ บาท ต่อครัวเรือนต่อปี

๒. เจริญคุณภาพ

๑) มีแปลงต้นแบบการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีเป็นแหล่งเรียนรู้

๒) มีกลุ่มการผลิตการตลาดผักปลอดภัยในพื้นที่แหล่งปลูกผักเพื่อการค้า

๓) มีโรงผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรงผลิตปุ๋ยหมักของกลุ่ม

๔) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น จำนวนเกษตรกรที่มีผลการตรวจเลือดในร่างกายไม่พบสารพิษตกค้างเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ พบสารพิษตกค้างในระดับไม่ปลอดภัยลดลง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖

๓.๕ การนำไปใช้ประโยชน์

กลุ่มการผลิตและการตลาดผักปลอดภัยบ้านน้ำซำและโรงผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก เป็นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดจุดชี้แจงของการผลิตผักปลอดภัยในแหล่งปลูกผักเพื่อการค้า เพื่อใช้ประโยชน์ในการขยายผลสู่พื้นที่เขาวงในอำเภอภูพานและอำเภอใกล้เคียง ในโอกาสต่อไป
